

‘We gaan proberen er iets aan te doen.’

DE STATE OF THE UNION VAN ANNE TERESA DE KEERSMAEKER

Naar jaarlijkse traditie opent Het Theaterfestival met een State of the Union.

Op 28 augustus van dit jaar nam choreografe Anne Teresa de Keersmaeker het woord in deSingel.

Er zijn dingen waaraan ik twijfel, er zijn dingen waar ik fier op ben, of die me blij maken, er zijn dingen waar ik ongerust over ben, er zijn dingen waar ik bijna kwaad over word, en dan zijn er dingen waarover ik zeg: ‘Nou ja, al bij al is het misschien nog niet zo erg, misschien is er ook iets goeds aan.’ Er zijn dingen die ik wil, waar ik op hoop.

Een tijdje geleden zat ik met Anton, mijn zoon van negen, in de auto en hij vroeg mij: ‘Mama, bestaat er zoiets als een wedstrijd voor de beste dansvoorstellingen in het land?’ Ik weet niet waarom hij dat vroeg. Het was de periode van de match tussen Kim Clijsters en Justine Henin op Roland Garros of iets dergelijks, in ieder geval werd er iemand uitgeroepen tot de beste of de snelste. Ik kon niet anders dan antwoorden: ‘Nee, dat bestaat niet. Er is wel Het Theaterfestival, maar dat is eigenlijk niet echt een wedstrijd en dat gaat toch vooral over toneel.’ Waarop hij zei: ‘Ja, dat vind ik raar, hoor. Dans is toch ook theater?’

Dit maar om te zeggen in wat voor vreemde situatie ik hier vandaag als choreografe sta. Ik heb dan ook getwijfeld. Jullie weten dat ik dit niet graag doe, mij ongemakkelijk voel als ik moet spreken. En voor zover ik weet zat er in de vijftien edities van Het Theaterfestival nooit echt een pure dansvoorstelling. Wel zogenaamde mengvormen, maar pure dans? Nee. Ik voel mij dan ook een beetje *hors catégorie*. Bovendien, toen ik uiteindelijk ja zei, wist ik ook: ‘wat ik te zeggen heb, weten ze allemaal al, ik kan alleen maar open deuren intrappen.’

Er is zoveel veranderd. Einde jaren zeventig, begin jaren tachtig, vijftig jaar geleden: een nieuwe generatie kunstenaars, producenten, programmatoren eisten hun plaats op. De kritiek op het toenmalige theaterdecreet luidde dat het alleen maar over toneel sprak en benadrukte het belang van het multidisciplinaire. Persoonlijk heb ik die opdeling tussen verschillende genres altijd een beetje raar gevonden. Wat ik de mensen wil geven... ik doe het meestal met bewegingen, soms met beelden, soms met woorden of muziek. In ieder geval

is er in 1993 een nieuw podiumdecreet gekomen dat rekening hield met die kritiek. Iemand zei me onlangs: ‘Ja, al bij al was dat podiumdecreet nog niet zo slecht. Niettegenstaande alle kritiek, die je op elk decreet kan hebben, heeft het toch wel vruchten afgeworpen.’

Het danstheater is hiervan natuurlijk een spectaculair voorbeeld. Want voordien was er buiten de grote gevestigde gezelschappen gewoon niks. Er was zelfs geen begrotingspost voor dans. Ik herinner me nog altijd dat ik in die tijd op het kabinet van minister Poma zat met zo’n klein subsidiedossierje en dat ze daar zeiden: ‘Ah, madammeke, dat ziet er wel schoon uit, maar we gaan eens bellen, zie, om te zien of dat nu bij de muziek thuishoort of bij theater, want voor dans hebben wij eigenlijk gene post.’ Ik denk niet dat het overdreven is te stellen dat het bewegingstheater in het algemeen en de opgang van de hedendaagse dans in het bijzonder een cruciale rol heeft gespeeld in de herdefiniëring van het beleid. En zelfs dat de hedendaagse dans vooral in Vlaanderen als locomotief heeft gefunctioneerd voor de internationale waardering van onze podiumkunsten.

Wat me dan bij mijn taak voor vandaag brengt: de State of the Union. In een State of the Union mag men geen leugens vertellen. Ik wil dan ook een kat een kat noemen en hier zeggen dat ik fier ben, blij over het theater in Vlaanderen en Nederland. Los van de hoogtes en laagtes die sowieso doorheen de seizoenen in de selectie van Het Theaterfestival zitten, kan ik alleen maar vaststellen dat, in het Europese theaterlandschap, Vlaanderen en Nederland vaak synoniem zijn voor kwaliteit. Iemand zei me: ‘Maar ge zijt zot! Het is ongelooflijk pretentius en zelfingenomen om te stellen dat we hier net zo goed of beter theater maken dan in andere landen.’ Dat is niet wat ik bedoel, wél dat er bij ons iets bijzonders gebeurt. Ik ga geen lijst maken van alle acteurs, regisseurs, dansers, choreografen waarvan ik vind – ook al houd ik niet van álles – dat ze op een eigenzinnige, goede manier bezig zijn met zoeken. Als ik fier en blij ben, dan gaat het ook niet alleen over die